Dosarul nr.2r-702/23 Judecător: Angela Ciubotaru
2-22048585-02-2r-23022023

D E C I Z I E

23 mai 2023 mun. *****

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel *****

în componenţă:

Președintele ședinței, judecătorul Ion Secrieru

Judecătorii Vitalie Cotorobai și Marina Anton

examinând în absența părților recursul declarat de *****n cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Bouroș, custode a moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula împotriva lui Vladimir Perciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani cu privire la excluderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni, împotriva încheierii Judecătoriei *****, sediul Centru din 24 ianuarie 2023, prin care procesul s-a încetat,

c o n s t a t ă:

La data de 06.04.2022 Ludmila Bouroș în calitate de custode a moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula, prin intermediul avocatului Balmuș Ștefan a depus o acțiune împotriva lui Vladimir Perciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani cu privire la excluderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni.

În motivarea acțiunii a indicat, că avocatul Ștefan Balmuș, reprezintă interesele bunicii pe linie maternă Ludmila Bouroș, numită custode a copilului Perciun Delia-Paola, a.n. 14.07.2006, prin dispoziția DPDC din 23.09.2020.

Indică, că bunica pe linia maternă, deține informația că reprezentantul legal, Perciun Vladimir, are drept scop să folosească minorele Perciun Delia-Paula și Perciun Elizabet în interes material, pentru a obține moștenirea asupra ap. 58 și ap. 65 ambele amplasate în mun. *****, str. Miron Costin nr. 13/3.

În temeiul art.art.5, 6, 7, 8, CPC, art.2187 Cod civil, solicită emiterea unei hotărâri judecătorești privind decăderea soțului supraviețuitor Vladimir Perciun din dreptul de a moșteni averea succesorală.

În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul pârâtului a solicitat încetarea procesului în temeiul art. 265 lit.h) CPC, pe motivul- cererea de chemare în judecată este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca prezentul cod sau o altă lege să le confere acest drept.

Prin încheierea *****, sediul Centru din 24 ianuarie 2023, procesul a fost încetat în temeiul art.265 lit.h) CPC.

La data de 03 februarie 2023, în termenul stabilit de art.426 CPC, Ludmila Bouroș, custode a moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula, reprezentată de avocatul Ștefan Balmuș a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei *****, sediul Centru din 24 ianuarie 2023 solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului declarat recurentul a invocat că nu este de acord cu încheierea primei instanțe din 24 ianuarie 2023, deoarece este ilegală și neîntemeiată dat fiind faptului că instanța de fond nu a întrat în esența problemei or, în cadrul examinării litigiilor cu privire la drepturile copiilor minor în cazul în care părinte este decedat urmează să țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

Prin urmare, și la încredințarea copiilor minori, condiția esențială de către instanțele judecătorești au îndatorirea să se pronunțe, constă în interesul superior al copilului, interes ce urmează a fi stabilit prin examinarea tuturor criţarilor consacrate în acest domeniu.

Indică că art.51 alin.(1)-(3) din Codul Familiei prevede că, 1) Se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul).

(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor cînd aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii şi conștiinței, la apărarea demnității şi onoarei

Iar potrivit art.63 alin.(1)-(2) din Codul Familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

În temeiul art.(1^1) în cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

Alin.(2) indică că dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ţinând cont de interesele şi opinia copilului, în conformitate cu vârsta şi gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de fraţi şi surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte şi copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația şi dezvoltarea copilului (îndeletnicirile şi regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

Normele art.73 alin.(1) CPC reglementează că, în cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice, organizațiile, persoanele fizice pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice. Acțiunea în apărarea intereselor unei persoane în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) poate fi intentată independent de existența cererii unei persoane interesate sau a reprezentantului ei legal.

Alin.(2) identifică că organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces în apărarea intereselor unor alte persoane au drepturi şi obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție şi a obligației de a achita cheltuielile de judecată.

Potrivit alin.(3) dacă organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces îşi retrag acțiunea înaintată în interesul reclamantului, iar acesta nu dorește să intervină în proces, survin efectele procesuale prevăzute la art.72 alin.(2).

Astfel, în cazul minorei Perciun Elizabet, a.n.11.09.2011, nu este o măsură de ocrotire judiciară, iar bunica pe linia maternă, în persoana dnei Ludmila Bouroș, a inițiat această acțiune civilă exclusiv în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime și superioare ale minorei Perciun Elizabet, a.n.a11.09.2011.

Reieșind din cele menționate mai sus, consideră că cerințele invocate de și în interesul dnei Ludmila Bouroș, sunt întemeiate și argumentate din punct de vedere juridic-probant, motiv din care urmează a fi admise integral.

În corespundere cu art.426 alin.(3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților.

Examinând recursul declarat în raport cu materialele cauzei şi argumentele invocate de părţi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel ***** conchide asupra temeiniciei recursului declarat şi necesității admiterii acestuia, cu casarea încheierii primei instanţe şi restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.427 lit.b) CPC, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Potrivit dispozițiilor art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

În corespundere cu art.27 alin.(1) CPC disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea şi mijloacele procedurale de apărare.

Conform prevederilor art.432 alin.(1) și (2) CPC părțile şi alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului

Colegiul a constatat că la data de 23.09.2020 de către Direcția pentru protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani, în legătură cu decesul mamei Rudenco-Perciun Lilia la data de 01.06.2020, fapt confirmat prin certificatul de deces nr. DC-IV 1815462 a fost emisă dispoziția nr. 01/263, prin care a fost instituită custodia asupra copilului minor Perciun Delia-Paula, a.n.14.07.2006 de către bunica pe linia maternă, Ludmila Bouroș, a.n.16.03.1955, domiciliată pe adresa mun.*****, str. Miron Costin nr.1/3, ap.58.

La data de 06.04.2022 Ludmila Bouroș în calitate de custode a moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula, prin intermediul avocatului Balmuș Ștefan a depus o acțiune împotriva lui Vladimir Perciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani cu privire la excluderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni.

În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul pârâtului a solicitat încetarea procesului în temeiul art.265 lit.h) CPC, pe motivul- cererea de chemare în judecată este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca prezentul cod sau o altă lege să le confere acest drept.

Prin încheierea *****, sediul Centru din 24 ianuarie 2023, procesul a fost încetat în temeiul art.265 lit.h) CPC.

În accepţiunea cu art.265 lit.h) CPC, instanţa judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care cererea de chemare în judecată este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca prezentul cod sau o altă lege să le confere acest drept.

Conform art. 13^2 alin.(1) şi (2) al Legii 140 Nr. din 14-06-2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc şi a copiilor separați de părinți.

1) Poate exercita atribuții de custode o persoană fizică sau un cuplu căsătorit (soț și soție), dacă și-au exprimat acordul și nu se află sub nicio restricție prevăzută de alin.(2).

Nu poate exercita atribuții de custode/responsabil legal al copilului:

a) persoana care nu a împlinit 18 ani;

b) persoana în privința căreia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară;

c) persoana decăzută din drepturi părintești;

d) persoana căreia, din cauza exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor de tutore, curator sau custode, i s-a revocat tutela, curatela sau custodia;

e) persoana aflată în conflict de interese cu copilul respectiv;

f) persoana care a prezentat documente sau informații false pentru instituirea custodiei;

g) persoana care a fost condamnată pentru săvârșirea cu intenție a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, infracțiunilor contra libertății, cinstei și demnității persoanei, infracțiunilor privind viața sexuală, infracțiunilor contra familiei și minorilor.

În acord cu art.13^3 alin.(1)-(2) lit.b) al Legii, custodia este o sarcină personală și gratuită.

Custodele are următoarele drepturi: să protejeze și să promoveze bunăstarea copilului.

Conform art.51 alin.(4) Codul familiei, în cazul copiilor separați de părinți, drepturile copilului la îngrijire şi educație sunt asigurate de reprezentantul legal.

Articolul 63 alin.(1)-(2) Codul familiei statuează că în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-i-se cont de interesele şi părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani).

Astfel, din dispozițiile legale pertinente, naționale şi internaționale, Colegiul atestă că statul are obligația pozitivă de a acorda protecție persoanelor care nu deţin capacitate deplină de exercițiu, inclusiv în drepturile procedurale, în privința minorilor fiind aplicabilă regula protecției prioritare, supreme, a drepturilor şi intereselor acestora, inclusiv prin accesul la justiție.

Or, lipsa capacității depline de exercițiu în drepturile procedurale civile a minorului nu poate fi interpretată în detrimentul posibilității realizării drepturilor sale prin intermediul unui reprezentant în contextul în care acționarea de sine stătătoare a minorului nu este admisă.

În acest context, Colegiul relevă că dispozițiile art.73 alin.(1)-(3) CPC reglementează că în cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice, organizațiile, persoanele fizice pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice. Acțiunea în apărarea intereselor unei persoane în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) poate fi intentată independent de existența cererii unei persoane interesate sau a reprezentantului ei legal.

Organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces în apărarea intereselor unor alte persoane au drepturi şi obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție şi a obligației de a achita cheltuielile de judecată.

Dacă organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces îşi retrag acțiunea înaintată în interesul reclamantului, iar acesta nu dorește să intervină în proces, survin efectele procesuale prevăzute la art.72 alin. (2).

Totodată, în temeiul art. 79 prevede că (1), (4)-(5) CPC, drepturile, libertățile şi interesele legitime ale persoanelor care nu au capacitate deplină de exercițiu şi ale celor în privința cărora au fost instituite măsuri de ocrotire sunt apărate în instanță, în cazurile şi condițiile prevăzute la art.58 şi 58/1, de către părinţi, tutori sau curatori, de alte persoane cărora acest drept le este acordat prin lege.

Reprezentantul legal îndeplinește în numele celui reprezentat toate actele procedurale pe care acesta din urmă are dreptul să le exercite, cu excepțiile stabilite de lege.

Reprezentantul legal poate încredința unui avocat reprezentarea în instanță judecătorească. Reprezentantul legal poate fi chemat personal, după caz, în judecată pentru a da explicații referitor la actele pe care le-a încheiat ori săvârşit în această calitate.

Astfel, în contextul prezentei speţe, Colegiul conchide că decesul la 01.06.2020 a mamei minorei Perciun Delia-Paula instituie obligație autorităților statului de a acţiona în numele şi interesele acesteia din urmă, autoritățile abilitate fiind îndreptățite să transmită această atribuție unui terţ, fapt realizat în cazul dat prin instituirea custodiei asupra copilului minor Perciun Delia-Paula de către bunica pe linia maternă, Ludmila Bouroș prin dispoziția nr. 01/263 din 23.09.2020, adoptată de către Direcția pentru protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani.

În acest context, Colegiul atestă că dispoziția nominalizată rezidă din regula mandatului, astfel încât autoritatea abilitată a identificat o persoană căreia i-a transmis atribuțiile de protecție a drepturilor şi intereselor minorului.

În acest sens se reține că în baza art.1472 alin.(1) Cod civil, prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice sau în alt mod de a afecta direct poziția juridică a mandantului în raport cu un terţ, iar mandatarul, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele şi pe contul mandantului.

Dispozițiile art.1492 Cod civil prevăd că mandatarul este obligat să remită mandantului tot ceea ce a primit pentru executarea mandatului şi nu a utilizat în acest scop, precum şi tot ceea ce a dobândit în executarea obligațiilor sale contractuale.

Prin urmare, deoarece custodia instituită de autoritatea publică abilitată asupra minorului impune custodelui obligație de a proteja integral drepturile şi interesele minorului aflat în custodia sa, se constată că autoritatea publică a oferit custodelui integritatea drepturilor sale prin prisma regulii mandatului, limitarea formală a drepturilor acestuia din urmă, ce contravine interesului suprem al copilului, fiind nejustificată.

Or, cererea de chemare în judecată nu a fost înaintată de către Bouroș Ludmila în calitate de reclamantă, ci a fost înaintată de către avocatul Ștefan Balmuș în numele şi interesele minorei Perciun Delia-Paula, iar Bouroş Ludmila a acționat doar în vederea încheierii din numele minorei a contractului de asistență juridică cu avocatul, drept pe care-l deţine în calitatea sa de custode al moștenitoarei minore Perciun Delia-Paola.

În consecință, se constată că ***custodele reclamantei Perciun Delia-Paula, Bouroş Ludmila, a acționat în limita mandatului acordat de calitatea de custode la încheierea contractului de asistenta juridică cu avocatul***, anume acesta fiind abilitat în corespundere cu împuternicirile acordate cu dreptul de reprezentarea a minorei în condițiile în care pretențiile înaintate vizează exclusiv drepturile, libertățile și interesele legitime ale acesteia, deoarece prin acțiunea înaintată se solicită excluderea soțului supraviețuitor Vladimir Perciun din dreptul de a moșteni după decesul la 01.06.2020 a soției sale - Rudenco Perciune Lilia, respectiv implică drepturile patrimoniale ale minorei.

În consecință se constată că prima instanță eronat a determinat institutele juridice aplicabile speței, confundând raportul instituit de custode în exercitarea mandatului său prin angajarea unui avocat în numele minorei în scopul realizării efective a drepturilor acesteia din urmă cu lipsa împuternicirilor la înaintarea acțiunii.

Or, interpretarea contrară a dispozițiilor legale ce oferă minorei Perciun Delia-Paola dreptul de acces la justiție, inclusiv prin intermediul unui avocat angajat de custodele său, în vederea protejării intereselor patrimoniale ale acesteia este ilicită, inclusiv din perspectiva că tergiversarea acționării în justiție, determinată de dobândirea de către minoră, în acord cu art.58 CPC, a capacității de exercițiu al drepturilor procedurale civile, poate afecta iremediabil drepturile acesteia, situație inadmisibilă în contextul în care statul a oferit custodia asupra minorului Ludmilei Bouroş, împuternicind-o, astfel, cu atribuția de realizare în corespundere cu mandatul oferit a tuturor acțiunilor ce se impun în vederea protejării minorului aflat în custodie, inclusiv angajarea pentru aceasta a unui avocat în vederea apărării drepturilor şi intereselor minorei, inclusiv prin intermediul instanței de judecată.

Or, Bouroş Ludmila acționează în prezenta cauză la angajarea avocatului pentru minora aflată în custodia sa conform regulii mandatului, fiind desemnată în calitate de custode al moștenitoarei minore Perciun Delia-Paola prin dispoziția Direcției pentru protecția Drepturilor Copilului sectorului Rîșcani din 23.09.2020, nr. 01/263 în legătură cu decesul la 01.06.2020 a mamei minorei- Rudenco-Perciun Lilia, custodie ce nu este anulată până în prezent, astfel încât anularea dreptului de acces la justiţie al minorei prin intermediul custodelui, care este rudă a acesteia, în conjunctura lipsei unei alte persoane împuternicite cu dreptul de protejare a minorei contravine principiului protecției interesului suprem al copilului şi, din aceste motive, nu poate fi realizată în contextul în care Bouroș Ludmila acționează în speţă în contradictoriu cu soțul supraviețuitor al fiicei sale Rudenco Perciune Lilia exclusiv în interesele copilului minor Perciun Delia-Paula, în temeiul art.73 CPC, în coroborare cu art.2187 Cod civil, în vederea decăderii soțului supraviețuitor de dreptul de a moșteni după decesul soției sale, Rudenco Perciune Lilia, în interesul patrimoniului minorei.

Această concluzie este fortificată prin dispoziţiile art.1481 alin.(1)-(5) Cod civil, ce prevăd că mandatarul este obligat să execute mandatul personal dacă nu i se permite expres delegarea împuternicirilor către un terţ. Se permite atragerea de ajutoare pentru a-l asista pe mandatar în exercitarea mandatului.

În cazul în care o cer interesele mandantului, mandatarul trebuie să delege împuternicirile către un terţ dacă, din cauza unor circumstanțe imprevizibile, nu poate exercita mandatul şi nu are posibilitatea să-l informeze despre aceasta pe mandant în timp util.

Pentru actele persoanei căreia i-a delegat împuternicirile fără a fi autorizat, mandatarul răspunde ca pentru actele proprii.

Dacă delegarea împuternicirilor către un terţ este permisă, mandatarul răspunde doar pentru vina ce-i revine în privința alegerii terțului şi pentru modul în care i-a transmis instrucțiunile.

Mandantul are în toate cazurile dreptul de a intenta acțiune persoanei care l-a asistat sau l-a substituit pe mandatar.

Subsecvent, concluzia primei instanțe referitoare la faptul că Bouroș Ludmila, în calitate de custode, nu dispune de dreptul legal de a intenta un procesul civil în interesele copilului minor Perciun Perciun Delia-Paula, este eronată.

În astfel de circumstanțe, prima instanță în mod eronat a încetat procesul la cerere de chemare în judecată depusă de Ludmila Bouroș, custode al moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula împotriva lui Vladimir Perciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani cu privire la excluderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni în temeiul art.265 lit.h) CPC, constatările instanței referitoare la lipsa unei norme exprese ce ar oferi dreptul de acces la justiție al minorei prin intermediul custodelui său neîncadrându-se în dispozițiile normei procedurale puse la baza încheierii contestate.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de fond a comis o eroare ce a creat o confuzie involuntară asupra circumstanțelor cauzei, ceea ce a creat o înțelegere greșită asupra acțiunii depuse, fapt ce a condus în mod neintenționat asupra dispunerii încetării procesului, situație ce poate afecta considerabil şi iremediabil drepturile copilului minor.

Reieșind din considerentele expuse supra, deoarece instanță de recurs a constatat că soluția primei instanțe este eronată, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, a casa încheierea emisă de prima instanță şi a restitui pricina pentru rejudecare.

În conformitate cu prevederile art.427 lit.b) CPC, Colegiul Civil

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de *****

*****emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Bouroș, custode a moștenitoarei minore Perciun Delia-Paula împotriva lui Vladimir Perciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani cu privire la excluderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni, cu restituirea cauzei la rejudecare, în același instanță și același complet de judecată la etapa punerii pe rol a cauzei civile.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului Ion Secrieru

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton